

Αυτοπροσωπογραφία, γύρω στο 1950. Σχέδιο με μελάνι

850
Της **Κατερίνας Καζολέα***

Η αφοπλιστική ειλικρίνεια του Γιώργου Μπουζιάνη

ψυχική φόρτιση, την ταραγμένη απόγνωση, την παραλυμένη αντίσταση μπροστά στην αλλοτρίωση.

Η ίδια μελαγχολική και απελπισμένη ψυχή των μορφών του φαίνεται να ζει και μέσα στα τοπία του και τις νεκρές του φύσεις. Κάτι σφίγγει την εικόνα μ' έναν κόμπο πόνου. Ο ζωγράφος αυτός παραίτεται από κάθε ψιμύθι και παραδίδεται στην ατέρμονη αναζήτηση της ουσίας του κάθε πράγματος, όσο κι αν είναι οδυνηρή η αβεβαιότητα της έκθεσης αυτής της ψυχικής κατά-

τη ανθρωπιά και την καταλυτική θλίψη της ζωγραφικής του. «Εκφράζω με το έργο μου τον πόνο της ψυχής μου», εξομολογείται ο ίδιος.

«Έμαθα στη ζωή να μην κάνω υποχωρήσεις κι ίσως αυτό το αδιάλλακτο να βρίσκεται στο έργο μου».

Πίσω από την τραχύτητα της καλλιτεχνικής του γραφής κρύβεται μια αλληγορία της φθοράς, του αμείλικτου χρόνου και της αγωνίας

του θανάτου που διακατέχει κάθε ζωντανό οργανισμό.

Διαστρεβλώνει τη φόρμα προκειμένου να δώσει στο ακέραιο την

* Η κ. Κατερίνα Καζολέα είναι ιστορικός της τέχνης.

Η ΜΝΗΜΗ του Γιώργου Μπουζιάνη - συμπληρώνεται σήμερα ακριβώς τριάντα χρόνια από το θάνατό του - τιμήθηκε με εκθέσεις στην Άνδρο, στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη. Στην Άνδρο και στη Θεσσαλονίκη παρουσιάστηκαν κυρίως ελαιογραφίες, ενώ στην Αθήνα θα εκτίθενται στο Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης από 19 Οκτωβρίου έως 2 Νοεμβρίου ακουαρέλες και σχέδια, που το κοινό σπάνια είχε την ευκαιρία να δει, καθ' όσον ανήκουν σε ιδιωτικές συλλογές.

Το έργο του Μπουζιάνη δεν έτυχε δυστυχώς της διεθνούς προβολής που του αξίζει, η θέση του όμως στην καλλιτεχνική πρωτοπορία των αρχών του αιώνα είναι αδιαφιλονίκητη. Ο Μπουζιάνης ήταν μια γνήσια και ακέραιη καλλιτεχνική προσωπικότητα, με συνείδηση απαιτητική, που δεν συμβιβάστηκε με τις καλλιτεχνικές προτιμήσεις της εποχής του αλλά αφοσιώθηκε αποκλειστικά στην εσωτερική του ανάγκη. Με πεισματική επιμονή και ανυπόχωρητη συνέπεια προσπάθησε ν' αντικρισει κατά πρόσωπο την ανηλεή αλήθεια συντηρώντας μια δειλή και παρακινδυνευμένη ελπίδα για λύτρωση-κάθαρση μετά από τη συγκλονιστική αναμέτρηση μαζί της. Φάνηκε έτοιμος να παραιτηθεί από κάθε βολική πεποίθηση, προκειμένου να κατακτήσει την ακρωτηριασμένη εκείνη ωριμότητα που γεννιέται μόνο μέσα από πόνο βαθύ.

Η αμεσότητα και η ειλικρίνεια της ζωγραφικής του οφείλονται σε τραυματικές βιωματικές αφετηρίες αλλά και στην εκπληκτική δύναμη μεταφοράς στη ζωγραφική επιφάνεια μιας βαθιάς υπαρξιακής αγωνίας χωρίς κανενός είδους φιλτράρισμα. Με την ένταση του χρώματος και την αποδέσμευση του σχεδίου επιτυγχάνεται η αποφόρτιση απωθημένων ψυχικών καταστάσεων. Αποτυπώνεται το συναισθηματικό αδιέξοδο, η βασανιστική ψυχική διχαστασία, η συνειδητοποίηση του πεπερασμένου πεδίου του ανθρώπου. Και είναι βέβαια δυσβάσταχτη η αντανάκλαση της αλήθειας, όταν ανιχνεύονται ανεξερεύνητες περιοχές της ανθρώπινης ψυχής, βαθύτερα απ' την ίσαλο γραμμή, και συλλαμβάνονται υπόκωφα προμηνύματα μύχιων συγκρούσεων. Με την κραυγή αγωνίας των ποινμένων μορφών του Μπουζιάνη και το αδιαμόρφωτο βάθος των έργων του μορφοποιείται η αμφισβήτηση, η σιωπηλή σύγκρουση με τον γύρο κόσμο και τις ηθικές του συμβάσεις καθώς και η συνακόλουθη απομόνωση. Τα παραμερισμένο, κατατρεγμένο, φοβισμένο άτομο κουβαλάει ένα συναίσθημα μαστιγωμένο, ενδοστρέφεια, απωθημένα, αναγκαστική αποδοχή της ήττας, μια εντελώς τραυματισμένη υπόσταση αντιμετώπιση με τη σκληρότητα ενός κόσμου χωρίς ενότητα και συνοχή.

Ο πιεστικός χώρος εμπεριέχει τη μορφή αυτή αλλά συγχρόνως την αποβάλλει, την αποδιώχνει, δεν την κατανοεί. Η έλλειψη της συμμετοχής σε ένα σύνολο ξυπνά συναισθήματα αποκοπής γι' αυτές τις έκπτωτες μέσα στην κοινωνία μορφές, που τόσο επώδυνα διώνουν τη δυσαρμονία τους με τον γύρω κόσμο. Κι όμως μένουν μαρτυρικά δεμένες με το περιβάλλον τους, αυτό που τις τρώει και τις διαβρώνει.

Όταν ο ανυποψίαστος θεατής ξεπεράσει το πρώτο ξάφνιασμα μπροστά στα έργα του Μπουζιάνη, αντιλαμβάνεται με τη βαθμιαία εξοικείωση πως οι προθέσεις του καλλιτέχνη δεν είναι τόσο θύαιες και επιθετικές όσο αρχικά φαντάστηκε και ανακαλύπτει τη βαθύτα-